

AS SUPERSTICIÓNS (II)

DENDE O ANTIGO EXIPTO... ATA COMPOSTELA



Por: Laureano Mayán Taboada

- Facíate en Santiago... ¿Non dixeches que marchabas a gañar o xubileo?
- Si. E vou a ir, pero máis adiante.
- ¿E logo?
- Pasoume un detalle e... xa irei... xa irei...

Xa dixemos no noso anterior capítulo, que a relixión negou sempre a existencia das supersticións e sen embargo, España país por tradición e feitos de fonda fe relixiosa, continúa sendo un dos países con máis fama de supersticioso.

E a nosa terra, Galicia, non podía quedar ó marxe. Nas nosas xentes hai unha relixiosidade supersticiosa de profundas raíces: ataúdes nunha procesión... camiñar vestido cunha mortalla e unha vela do seu tamaño... a pé e descalzo na procesión... percorridos axeonllados... botar pedras ó tellado dunha capela...

Escribe D. Hipólito de Saa Bravo que hai un fondo de fe indiscutible, ensombrecido con prácticas supersticiosas, cualificadas máis como acto de culto superfluo. Estas non causan dano e non se opoñen a ningunha lei. Outras, como desviacións de culto indebido e estas se consideran e teñen como ofensivas á pureza da fe.

Hai feitos naturais, probados cientificamente e causas que teñen unha explicación natural, demostrando a falsidade da verdade ou o feito real na que se apoiaba. Nós atopamos ante a práctica dunhas supersticións entremesturadas co rito litúrxico, e elo, por suposto, non deixa de ser unha contraposición de crenzas de fe...

Moi estendida pola nosa terra, por exemplo, a superstición das sinais da proximidade da morte

dunha persoa. Considéranse como tales: Os ouveos dos cans, os graznidos das aves nocturnas (especialmente do moucho) cando se escoitan nas inmediacións da casa onde hai algún enfermo. Ó oír as sinais, prendíanse velas e rézase pola alma da persoa.

Esas sinais teñen a súa explicación no finísimo olfacto dos cans e aves carnívoras que cheiran a distancia os síntomas de descomposición que, antes de falecer, expulsan os enfermos con determinados males.

Nalgunha ocasión oímos algún comentario sobre elo, pero máis preto a nós, por razón de veciñanza, non se nos escapa que en Marín, os mariñeiros tiñan o costume, agora non o sei, de rezar un rosario, unha vez que o barco enfiaba cara a Tambo, para rematalo na Illa do Santo... Cando se pasaba preto dunha illa, onde houbera un Santo, os mariñeiros rezaban o saudaban.

En Combarro colocábase un corno de carneiro e unha cabeza de allo na proa do barco, mentres se construía...

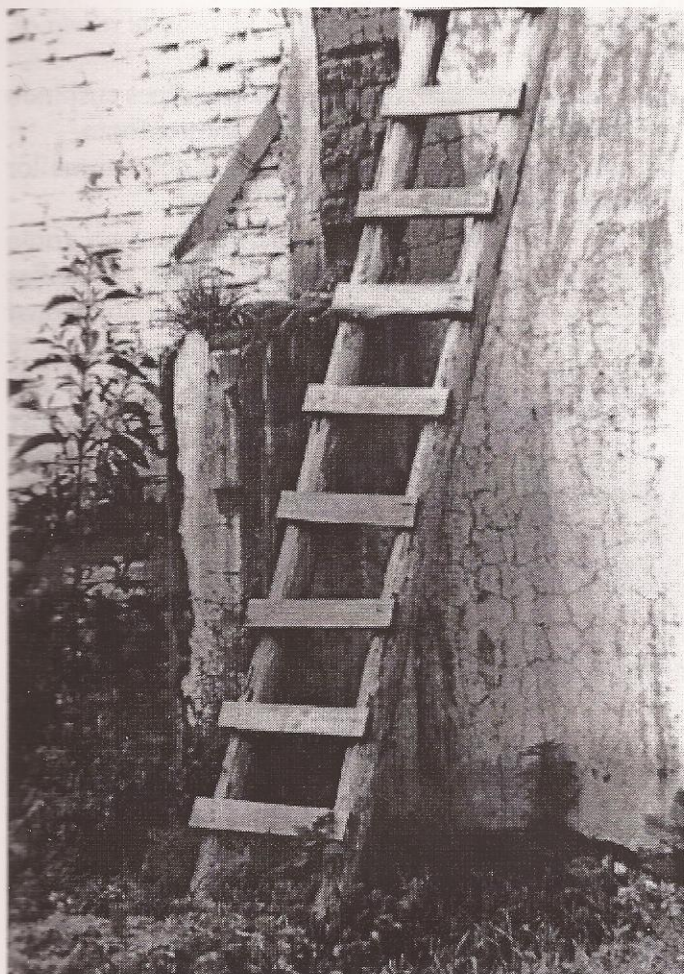
É indiscutible que o home atopou "para ben ou para mal", "para fortuna ou desgracia", unha, significación, un xustificante á súa

inquietude, ou inseguridade, ou tranquilidade, ou benestar... nos animais, árbores, plantas, obxectos, situacións, causas, accións, circunstancias...

De todo elo "obtéñ" unha resposta e "sabe" a que aterse.

O lume para os noivos "Non que nos ve o fume". Saltar sen tocar a chama era esperanza de casarse no ano. O fume das fogueiras para curar enfermidades...





Pasar pola fendedura que os carballos antigos teñen, ou polo oco dos carballos que naceron e están separados os seus troncos, pero os seus ramallos dan unha soa sombra, curan malas posturas e dores de osos.

Tense por bo: a sombra dos carballos, eucaliptos, maceiras e pereiras. Por malo: a sombra do castiñeiro, nogueira, ciprés,...

É bo o loureiro para conxurar maleficios e resgardar as casas dos perigos de tormentas.

Traen boa sorte, aínda que non é reconfortante: pisar excremento; tocar a chepa dun xiboso; ver un cempés... unha araña colgada, baixando do seu fio...

...É, todo elo un tema que foi e será obxecto de estudo por relevantes psicólogos e autores. Non fai moito o psicólogo norteamericano Frederic Skinner demostrou, co seu estudio,



que se atopan comportamentos supersticiosos en pombas. O psicólogo B. R. Forest fixo un test de personalidade a alumnos da súa facultade e demostrou que a xente, en maioría aplastante, da como certo o que vaticinan os horóscopos.

TRAEN MALA SORTE:

- **Abrir o paraugas baixo teito:** Esta crenza data do século XVIII. En Inglaterra, creíase que había negatividade entre o paraugas e a casa. Esta protexe ós seus moradores e non tolera ningunha protección adicional. Se alguén o abría sobre a súa cabeza, supostamente esa persoa moría antes de finalizar o ano.

- **Cadro torcido ou que caia de onde está colgado:** Ten a súa orixe na Grecia clásica. Críase que si un retrato dun monarca ou unha celebridade caía ó chan, sufrindo serios danos, significaba que ía a morrer en pouco tempo.

- **Pasar baixo unha escaleira:** Antigamente se pensaba que tódolos triángulos eran un Símbolo sacro. Tanto as pirámides como a Triloxía da Santísima Trinidad. Por tanto se consideraba un sacrilexio pasar . baixo, ese: triángulo. Créese que unha vez que se pasara, o mal conxurábase cruzando os dedos; cuspiendo unha vez baixo a escaleira ou tres veces despois de cruzala.

- **Colocar o pan boca abaixo ou deixalo caer ó chan:** Suponse que traerá mala sorte por tratarse, en realidade, dunha ofensa ó Corpo de Cristo. O mal elimínase se ó recoller o pan do chan bícase rapidamente.

- **Ver unha rata:** A este animal sempre se lle atribuíron malos augurios. Sen embargo, esta idea só ten que ver coa coincidencia da aparición de pragas destes roedores con desastres históricos, como a peste bubónica.

- **O mal de ollo:** Tradicionalmente creuse que ó reflectirnos na pupila dun ollo, podíamos quedar atrapados nela. Por isto, dende a antiga Roma ata a Idade Media, aquelas persoas que tiñan cataratas ou outro defecto visual, a menudo eran sacrificadas na fogueira.

- **Poñer a cama cos pés cara a porta:** Ven do dito popular "os mortos saen sempre da casa cos pés para adiante".

TRAEN BOA SORTE:

- **Os osos de polo:** Fai 2.400 anos, o pobo etrusco cría que tanto os galos coma as galiñas tiñan un verdadeiro poder divino e que os seus osos eran capaces de cumprir os desexos que se lles pediran. Os primeiros porque anunciaban a chegada do día. Os segundos porque anunciaban a chegada dos ovos cos seus cacarexos.

- **Cruzar os dedos:** Antes da era cristián, existía o costume de que dúas persoas enlazaran os



seus
dedos índices
formando unha

cruz para expresar un desexo. Unha apoiaba á outra mentalmente para que este se cumprira.

- **Dicir "Jesús" ou "salud" ó estornudar:** Débese a que o estornudo era o principio de moi diversas enfermidades e por iso pedíase a Deus que apartase o perigo de calquera infección. Dise, tamén, que era para evitar que entrara o demo no corpo a través da boca.

- **Taparse a boca para bostezar:** Proven do costume de facer a sinal da cruz sobre a boca aberta para evitar que se metera o demo, debido ó dito popular "Por porta aberta o diablo cólase". Tamén se pensaba que nunha destas exhalacións podía escapar a alma.

- **Cuspir para evitar males:** Plinio deixou escrito na súa Historia Natural: "*É sorprendente, aunque facilmente comprobable que si alguien ha sido golpeado y se escupe enseguida en la palma de la*

mano del agresor, el dolor de la víctima se alivia al Momento".

Algúns incrementan a forza dos seus golpes cuspiendo nas súas mans antes de realizar calquera esforzo.

Dise tamén que con esa forza podía golpear mellor o demo.

- **Ver unha rata:** Anque o citamos no grupo de "traen mala sorte" hai quen lle atribúe facultades máxicas, como a de previr naufraxios ou abandonar un barco antes de partir este.

Acerca da superstición, cada cal pode ter a súa opinión, a maioría solapada, pero sexa cal fose estou seguro que nada impedirá que perduren porque o home as creou e o home "as necesita"...

- ¿Pero ti aínda crees que...?

- ¡Non home... pero eu...!

